

**Jean François Ligier / Gravador:
François Nicholas Barthélemy
Dequevauviller**
Vista de Girona

1806

Aiguafort/paper

26 x 33 cm

Museu d'Art de Girona, Núm.reg. 251.834

Fons d'Art Diputació Girona

La “Vista de Gerona” de Ligier al *Voyage pittoresque* d’Alexandre de Laborde

L’obra de Ligier correspon a un aiguafort, avui en full volant, que en el seu moment formà part del *Voyage pittoresque et historique de l’Espagne* (1806-1820), d’Alexandre de Laborde (Paris, 1773-1842). L’obra completa consta de 4 volums, dels quals el primer fou el dedicat a Catalunya. Va aparèixer en fascicles: “Il doit être divisé en 70 livraisons composées de 6 planches chacune, et du texte correspondant, qui se publient toutes les six semaines. Il en paroît onze au mois d’octob. 1808.”

El *Voyage* va donar a conèixer el país a la resta d’Europa. Va ser el resultat d’una empresa col·lectiva en la qual hi participaren una vintena de dibuixants, alguns arribats de França –entre els que cal destacar el propi autor, Jacques Moulinier, François Ligier i Jean Lubin Vauzelle, entre altres–, i comptà també amb la participació d’artistes autòctons.

Els autors

El dibuixant i segons algunes fonts arquitecte, Jean François Ligier (n. c. 1755-post. 1803), apareix també amb la grafia Liger, així és com l'esmenta Benezit en el seu *Dictionnaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs* (1948-1955, 8 vols.), i el defineix com a col·laborador de Moulinier, sense proporcionar dates extremes.

Sobre el gravador François Nicholas Barthélemy Dequevauviller (Abbeville, 1745-Paris c. 1807), el mateix Benezit apunta que ja disposava d'una llarga trajectòria com a viatger i com a gravador quan es va incorporar al projecte de Laborde, i en destaca la seva particular manera de tractar la llum.

La vista de Girona de Ligier suposa, segons apunta Joan-Maria Bragulat a *"El gravat a Girona"* (2010), la segona representació en gravat coneguda de la ciutat. La primera hauria estat l'aiguafort del gravador francès Nicolas Perelle entre 1694 i 1695, publicat a *Les Plans et profils des principales villes et lieux considérables de la Principauté de Catalogne*, de Sébastien de Pontault, Chevalier de Beaulieu. Tot i que el dibuixant deuria conèixer la ciutat, els seus edificis emblemàtics i el circuit de la muralla, la tipologia arquitectònica representada es troba lluny de la realitat ja que denota clares reminiscències franceses.

Aquesta no és l'única vegada que Ligier-Dequevauviller uneixen esforços en l'execució d'un tema; a tall d'exemple formen tandem en els següents gravats: "Alicante"; "Manresa"; "Zalamea"; "La Vista de la Alameda de Valencia"; "La Lonja de Valencia"; "Sagunto"; "Lyria"; "Elche"; "Albargas" o bé "Merida".

El gravat de Ligier-Dequevauviller es pot incloure sota el terme genèric de topografia i conté el binomi essencial dels paisatgistes del s. XVIII: realitat i fantasia. La representació de Girona correspon a una obra fidel a la realitat i tal i com el propi Laborde l'intitula en el seu text, la *Vue de la ville de Girone en venant de Figueras*, esdevé una de les escenes més representatives de la ciutat i serà una de les més reproduïdes en el futur.

Descripció

A l'esquerra s'observa l'arc de l'església de Nostra Senyora del Pilar —una part de les restes foren venudes i traslladades a Sant Hilari (1926) i els seus carreus van ser emprats pel marquès de Montsolís per erigir l'església del Casal-Castell dels Marquesos de Montsolís, antic Mas Saleta—, a Montjuïc es perfila la torre de sant Joan i, al fons, el portal de França, enderrocats l'any 1909, i la muralla de Sant Pere, desapareguda en part el 1898. Dos edificis ressalten en la fesomia de la ciutat, la catedral i la Col·legiata de Sant Fèlix i, a la dreta en primer terme, el riu Ter.

El conjunt configura un paisatge real i natural, que gaudeix d'una visió plàcida i en certa manera romàntica, enriquit amb afegits estètics particulars, dels quals se'n podria

prescindir; es troben en aquesta tessitura dues tipologies de personatges: els distingits i ben abillats que l'artista inclou passejant vora el riu, i els camperols acompanyats d'un ase que s'atansen a la ciutat a punt de creuar l'arcada que ocupa la via.

El Voyage pittoresque

L'obra de Laborde ha esdevingut una de les millors monografies il·lustrades de la història, compta amb més de 900 gravats que recullen diversitat d'escenes tant paisatgístiques com de recopilació de patrimoni artístic. Per a assolir l'alta qualitat dels dibuixos, el *modus operandi* estava fonamentat en dos punts bàsics: l'alt nivell de l'equip d'artistes (dibuixants-gravadors), i els múltiples dibuixos duts a terme per a un mateix tema o monument, gràcies a aquesta pràctica es garantia l'elecció de la millor execució.

Aquest preparat viatge, respon també a una finalitat política i promocional. Laborde va ser un viatger amb avals institucionals, per una part va comptar amb Manuel de Godoy, ministre de Carles IV i una "Société de Gens de Lettres et d'artistes de Madrid" i, per una altra, amb la col·laboració del govern francès i d'altres corts europees.

Laborde sap agrair el seu suport i ho fa de manera ostensible a la portada del primer volum de l'edició espanyola, francesa i alemanya del *Voyage*, amb una dedicatòria destinada a "Son Altesse Sérénissime Le Prince de la Paix,...", és a dir per a Godoy. La impressió de la moneda de l'emperador Galba amb la inscripció GALLIA-HISPANIA, esdevé un altre element iconogràfic simbòlic que rebla la bona avinença entre els dos països. El paper fonamental de Godoy en la protecció de l'arqueologia i en l'empresa acaronada per Laborde queda explicat a Alicia Ma. Canto a "Carlos IV y Godoy: los primeros protectores ilustrados de la arqueología española" (RAHa., 2012).

Laborde, descendent d'espanyols, inicia cap a 1798 una campanya en la qual emprèn el periple per Espanya, i dirigeix un grup d'especialistes. Una part del resultat queda plasmat al *Voyage* (1806-1820, 4 vols. en Gr. Fol.), i a l'*Itineraire descriptif de l'Espagne* (1808, 5 vols. + 1 vol d'atles); l'any 1800 torna a la península com a agregat de Luciano Bonaparte en qualitat d'arqueòleg, però el Tractat d'Aranjuez (1801) suposa el retorn forçós de Bonaparte i Laborde a París, encara que el darrer torna per continuar el projecte endegat, moment en què es realitzen molts dels dibuixos, alguns emprant la cambra obscura, essent-ne ell mateix un dels artífexs.

Malauradament, els conflictes bèl·lics de França amb Espanya —la Guerra del Francès iniciada el 1808—, i amb la resta d'Europa, frenaren les expectatives de vendes tant de l'edició com dels dibuixos originals, fins el punt que l'obra resta inacabada. És per aquest motiu que algunes zones geogràfiques —com Astúries o les Balears— no s'hi troben incloses.